herpy

GECKOR

Spotted ground gecko

Goniurosaurus orientalis

En liten, mörk och nattaktiv ögonlocksgecko från kalkstensskogarna på några få japanska öar vid Okinawa, med blodröda ögon och ljusa tvärband över en nästan svart grundfärg. Den lever gömd i bergssprickor och vill ha det svalt och fuktigt. Arten är hotad i naturen och hålls bara sällan, så det finns mycket lite kunskap om skötseln.

Familj: Eublepharidae Tidigare namn: *Eublepharis orientalis; Goniurosaurus kuroiwae orientalis*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**14-16 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Klipplevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 45 × 45 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**60-90 %**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**1-3**
Inkubation	**45-80 dagar** vid 24-27 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Starkt hotad (EN)**

Om arten

Goniurosaurus orientalis hör till tigergeckorna, ett släkte av ögonlocksgeckor från Kina, Vietnam och Japan, och tillhör den lilla grupp arter som lever på Ryukyuöarna i Japan. Det är en smal, liten gecko med ett tydligt huvud, långa ben och stora ögon med lodrät pupill och rörliga ögonlock. Irisfärgen är blodröd. Grundfärgen är mörkbrun till nästan svart, och över ryggen mellan nacken och svansroten ligger tydliga tvärband. Arten blir omkring 14-16 cm med svans.

Arten känns igen från de närmaste släktingarna på tre punkter. Hanarna har inte de rader av porer framför kloaken som hanar av tigergeckorna på det asiatiska fastlandet har. Klorna sitter fritt och är inte täckta av fjäll. Och till skillnad från den nära släktingen *Goniurosaurus sengokui* har dess teckning och iris ingen rödaktig eller rosa ton.

Goniurosaurus orientalis beskrevs 1931 som *Eublepharis orientalis* utifrån djur från ön Tonaki. Det vetenskapliga artnamnet är det latinska ordet för östlig och syftar på utbredningen. Under många år räknades geckon som en underart av *Goniurosaurus kuroiwae*, och i nyare arbeten från 2017 och 2024 behandlas den som en egen art. Genetiska undersökningar tyder på att den och *Goniurosaurus yamashinae* skildes åt för omkring tre miljoner år sedan, när öarna isolerades av havet. De japanska arterna förväxlas ofta med varandra, också i handeln.

Geckon är skygg och försiktig och inte ett djur för hantering. Däremot kommer den fram efter mörkrets inbrott och jagar aktivt när den känner sig trygg.

Utbredning och livsmiljö

Arten finns bara på några få småöar i Ryukyuöarna väster och norr om Okinawas huvudö i den japanska prefekturen Okinawa: Tonaki, som är typlokalen, samt Kume, Ie och Iheya. Bestånden på Tokashiki och Aka, som tidigare räknades hit, hör enligt den nyare indelningen till *Goniurosaurus sengokui*.

Bestånden är små och isolerade på varsin ö, och varje ö har bara ett begränsat utbredningsområde. Arten är bedömd som hotad.

> **Naturlig utbredning:** Japan.

LIVSMILJÖ

Geckon lever i bergiga områden och kalkstensområden täckta av städsegrön lövskog på subtropiska öar. Arten är inte vanlig. Under dagen gömmer den sig i sprickor och grottor i kalkstenen, och på natten kommer den fram och jagar små ryggradslösa djur i lövverket och på klippytorna. Den närstående *Goniurosaurus kuroiwae* jagar i lövlagret på skogsbotten.

Klimatet på öarna är subtropiskt och fuktigt med varma, regniga somrar och milda vintrar. Temperatur och fuktighet har inte mätts på artens egna livsmiljöer. De japanska tigergeckorna är aktiva under sommarhalvåret och har en sval, lugnare period på vintern. Den rytmen efterliknas i terrariet.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Goniurosaurus orientalis*. Siffrorna i vägledningen är lånade från de övriga japanska tigergeckorna, till exempel *Goniurosaurus kuroiwae*, och från släktet, som är betydligt bättre känt i fångenskap, bland annat *Goniurosaurus luii* och *Goniurosaurus hainanensis*. Ett enskilt djur eller ett par ska ha ett terrarium på minst 60 × 45 × 45 cm (längd × bredd × höjd).

Terrariet ska fungera som ett landskap av gömställen, eftersom arten bara visar sig när den känner sig trygg. Använd en bakvägg av kork eller strukturpanel, korkrör, platta stenar, grenar och många springor. Tigergeckorna klättrar bra på klippor och grenar, så de behöver en bakvägg och något att klättra på. Ett fuktigt gömställe med sphagnum hjälper under hudömsningen.

Som botten passar kokosfiber eller en blandning av gödningsfri jord och sand med ett lager löv ovanpå. Botten ska hålla kvar fukten utan att vara ständigt blöt, så använd ett dräneringslager och god ventilation. Allt i terrariet ska ligga stabilt, så att inget kan falla ner över djuren. Håll en fast toalettplats ren och ställ terrariet lugnt, utan genomgång av människor.

Nyinköpta djur hålls i karantän i ett enkelt, lättrengjort terrarium med hushållspapper som botten, så att sjukdom inte sprids till de djur som redan finns.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten Läs mer: Karantän och hygien

TEMPERATUR

Arten vill ha det svalt och ska inte ha någon värmefläck. På dagen ska temperaturen vara 22-26 °C och på natten 18-22 °C. I ett vanligt vardagsrum klarar sig de flesta terrarier utan extra uppvärmning.

Värme är den största faran. Över 27-28 °C blir tigergeckor stressade, och längre tid med hög värme kan döda dem. Ställ därför terrariet bort från soliga fönster och mät temperaturen med en digital termometer både upptill och nedtill.

På vintern sänks temperaturen med omkring 4 grader, så att den ligger på 18-22 °C på dagen. Den svala perioden följer säsongen i naturen och sätter igång aveln. Ett exakt vinterförlopp är inte dokumenterat för arten.

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara 60-90 %, och luften får inte stå stilla. Spraya terrariet på kvällen, så att det kommer droppar på bakvägg, växter och gömställen, och låt det torka upp något under dagen. Tigergeckor slickar vatten från underlaget och bakväggen, och sprayningen är ofta det viktigaste dricksvattnet.

Ställ ändå ut en låg skål med färskt vatten, som byts dagligen. Är luften torr under längre tid får djuren problem med hudömsningen. Är botten ständigt blöt uppstår mögel och bakterier. Bäst är en botten som fuktas regelbundet och ett fuktigt gömställe där luftfuktigheten är högre än i resten av terrariet. En hygrometer visar om rytmen håller.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Geckon är aktiv i skymningen och på natten och behöver bara svagt ljus från LED-listor eller T5-rör, som ger en fast dygnsrytm. Ge omkring 12 timmars ljus på sommaren och omkring 8 timmar på vintern. Använd en timer och låt natten vara helt mörk.

UVB är inte nödvändigt när fodret pudras med kalk och D3-vitamin. Ett svagt UVB-ljus kan vara en fördel för kalkomsättningen. Väljer du det, använd ett rör för skuggdjur (Ferguson-zon 1) över en del av terrariet, så att det alltid finns skugga och gömställen.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Goniurosaurus orientalis är insektsätare. Ge syrsor, dubiakackerlackor och gräshoppor som baskost, och då och då mjölmaskar, vaxmottslarver eller silkesmaskspuppor. Bytet ska vara mindre än avståndet mellan djurets ögon, och allt pudras med kalk och ett vitamin- och mineralpreparat. Vuxna djur utfodras två till tre gånger i veckan.

Ungar får små syrsor från omkring tre dagar efter kläckningen och utfodras de första månaderna varannan dag eller tre gånger i veckan. En liten skål med kalk, som djuren kan slicka av, är en fördel och ska bytas ofta, eftersom kalken drar åt sig fukt. Vaxmottslarver och andra feta larver ska bara vara en godbit, eftersom vuxna djur lätt blir för tjocka.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Geckon är skygg och hemlighetsfull och tillbringar dagen gömd. Den ska inte hanteras. Ta aldrig tag i svansen, som kan kastas av och växer ut igen i en annan form. Ge nya djur ett par veckors ro och håll störningarna så korta som möjligt.

Arten kan hållas ensam eller i par, om det finns utrymme och många gömställen. Två hanar får aldrig hållas ihop, eftersom de slåss. Hanen tas ut om honan stressas eller går ner i vikt. Liksom hos andra ögonlocksgeckor slickar djuren ögon och mun rena med tungan och äter sin avstötta hud.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könet syns på hemipenisfickorna vid svansroten hos halvvuxna och vuxna djur. Hanarna saknar de porer framför kloaken som hos tigergeckorna på fastlandet används för att bestämma könet, så de japanska arterna kan vara svårare att könsbestämma som ungar. När *Goniurosaurus orientalis* blir könsmogen är inte dokumenterat.

Vänta tills honan är fullvuxen och i gott hull innan hon sätts i avel. Äggen tär på hennes kalkreserver, och för tidig avel kan ge kalkbrist och förlorade ägg. Använd bara djur av känt ursprung och korsa aldrig olika arter eller ö-populationer av de japanska tigergeckorna.

PARNING

Avelssäsongen följer sommarhalvåret. Innan dess ska djuren ha en sval vinter med kortare dagar, 18-22 °C på dagen och mindre foder. Därefter höjs temperaturen långsamt till vårens nivå, och de utfodras mer. Utan vinterpaus kommer många tigergeckor inte i avelsstämning.

Sätt hanen hos honan och låt dem vara tillsammans så länge det är lugnt. Ta ut hanen om honan verkar stressad eller går ner i vikt, och ge henne pauser under säsongen. Avel av just den här arten är sällsynt i fångenskap.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger liksom hos de närstående japanska arterna ett till två ägg åt gången och upp till tre kullar per år. Siffrorna är lånade från *Goniurosaurus kuroiwae*. Honan gräver ner äggen i botten.

Ställ en äggläggningslåda med minst 5 cm fuktig sphagnum, kokosfiber eller vermikulit i terrariet. Ge honan gott om kalk och insekter under hela säsongen.

INKUBATION

Flytta äggen försiktigt till en sluten plastlåda med lätt fuktig vermikulit och ett par små lufthål, och lägg dem ungefär en tredjedel ner i substratet. Markera ovansidan och vänd dem inte. Inkubera äggen vid 24-27 °C. Tiden är inte dokumenterad för arten. Hos de övriga tigergeckorna går det 45-80 dagar, och ju svalare, desto längre tid.

Om temperaturen bestämmer könet är inte klarlagt. Könsfördelningen hos ungar av de japanska arterna tyder på det, men det är inte säkert.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna ömsar hud kort efter kläckningen. När det är över flyttas de till en liten faunabox med fuktigt hushållspapper som botten, ett gömställe och en låg vattenskål. Hushållspapper de första veckorna gör det lätt att se om ungen äter och har normal avföring. När ungarna äter och smälter bra kan botten bytas till kokosfiber, och korkbark för klättring läggs till.

Första måltiden är små syrsor efter omkring tre dagar, därefter varannan dag eller tre gånger i veckan, alltid pudrade med kalk och vitaminer. Håll reda på ursprunget, eftersom ungar av olika japanska tigergeckor liknar varandra. Dela upp djuren innan de blir könsmogna, särskilt hanarna.

Hälsa och vanliga misstag

Tigergeckor är härdiga när klimatet är rätt, men det finns ett allvarligt problem som alla som håller ögonlocksgeckor måste känna till: en tarmparasit som hos ögonlocksgeckor kan vara dödlig. Den finns hos vilda japanska tigergeckor, och det finns ingen behandling som fungerar bra. Därför är karantän, rengöring och avstånd mellan terrarierna viktiga.

De typiska felen är:

- Cryptosporidium. Tecknen är kräkning, diarré, viktnedgång och en smal svans. Tvätta händer och redskap mellan terrarierna och håll nya djur åtskilda i flera veckor.
- För mycket värme. Över 27-28 °C blir djuren stressade, och längre tid med hög värme kan döda dem.
- Torra perioder, som ger problem med hudömsningen och hudrester på tår och svansspets. Ett fuktigt gömställe hjälper.
- Kalkbrist, särskilt hos ungar och honor under avelssäsongen. Det ger mjuka ben och förlorade ägg. Pudra allt foder med kalk och vitaminer.
- Mögel och bakterier i en ständigt blöt botten utan dränering och ventilation.

Varningstecken är utebliven aptit i flera veckor, viktnedgång, en smal svans och slapp hållning. Kontakta en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret inte äter eller verkar sjukt.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.